

verheugen, als hij toegaat, dat hier het heele probleem van natuur en genade open ligt: indien hetgeen herstelt niet ligt in het verlengde van hetgeen herstelt, vraagt of behoort, hoe zal dan de gereformeerde, kuyperiaansche verhouding van natuur en genade zijn te redden? Waar blijft dan Iunius' tractaat „De Natura et Gratia”? Waar Vitrina, met zijn strijd tegen de stelling, dat het werkverbond niet „in seker opzicht”, doch „eenvoudiglijk” zou afgeschaft zijn? ⁵⁾ Waar à Marek, die de verheuging van het werkverbond partiël noemt, omdat juist de „natuurlijke” obligatie (gemeene obligatie) blijft? ⁶⁾ Wie daar niet aan wil, omdat

5) Vitrina. XII. Hoofdstuk. Van het geene, dat genoemd word de Verandering van het Verbond der Werken.

§ III. Die de staat van Vriendenschap, waarin Adam met God geleefd heeft, bevatten onder de koudheid van een Verbond, pleegen dit selve te noemen een Verandering of afschaffing van het Verbond der Werken. Welke spreekwijze egter de Schriftuur niet gebruikt van het vernietigde Verbond Adams, maar van het Sinaitise. Hebr. 8:13.

§ IV. In de hoogste nadruk word eenig Verbond gezegd verouderd of afgeschaft te worden, wanneer de deelen des Verbonds, welke zijn de Wet en de Belofte, vernietigd worden, en de mensch de Bondgenoot door de in-plaats-stelling van een nieuwe Wet en Belofte ontslagen word van de verbintenisse van de eerste Wet. Op deze wijze, en wel in een gezonde en niet de Schriftuur over-een-stemmende zin, is het Sinaitise Verbond verouderd, na zijn uiterlyke en letterlyke gedaante (figuur), als hier na zal geleerd worden: al-hoe-wel het na zijn inwendige en geestelijke eeuwig is.

§ V. Maar in die nadruk is het Verbond der Natuur (of werkverbond, vgl. Ref. 19 Nov. '37, blz. 98, noot) geenszins afgeschaft, om dat alle menschen, van wat staat en conditie die zijn, door de Wet der Natuur ook nu verbonden worden om de plichten van de Liefde Gods en des Naasten uit kracht van deze Wet te volbrengen en na deze Wet ook zullen geoordeeld worden. Rom. 2:15, 16. Ja de Verplichting tot de liefde Gods en des Naasten uit kracht van de Wet der natuur blijft zelfs in 't Verbond der Genade, als gegrond zijnde in de noodzakelijke betrekkingen, die er zijn tusschen God en den mensch, en daarom niet konnende worden afgeschaft.

§ VI. Want het staat aan de mensche niet de Wet des Verbonds te vernietigen, maar aan God; en daarom heeft de Wet des Verbonds zoo lange kracht om te verplichten, als God deselve niet af en schaft.

§ VII. Derhalve moet dese afschaffing of Vernietiging verklaard worden niet eenvoudig (ἀπλῶς) of volstrektelijk, maar na iets (κατὰ τὸ) in seker opzicht.

§ VIII. In 't gemeen wel, dat die onderhandeling van vriendschap, die 'er was tusschen God en den mensch uit kracht van dat Verbond, afgebroken is, en de mensch van alle hoop om 't goed des Verbonds langs diesen weg te verkrijgen is uitgevallen.

§ IX (er staat abusievelijk XI). Maar ook daar-en-boven het Verbond Gods met den mensche word van de God-geleerden in minder nadrukkelijke zin gezegd afgeschaft te worden, wanneer het door het in plaats stellen van een Nieuw Verbond der Genade verklaard word onnut om sulke vruchten voort te brengen, die de mensche nu gevallen en ellendig tot zijn verlossing en volmaakung van de Bond-God met recht verwagt, dat is, der Rechtvaardigmaaking, Heiligmaaking, en Verheerlyking: zijde het seker, dat de Wet des Verbonds der Werken, zoo men spreekt, eens van de mensch overgetreden, niet meer deugd om hem levendig te maaken, en hem de weg te baanen tot de Zaligheid en het eeuwig leven. Rom. 8:3.

Campegius Vitrina, Korte Stellingen, in welke vervat zijn de Grondstukken van de Chr. Leere, Delft, 1708, 238—241.

6) Foedus hoc, neutiquam aeternum, haud diu stetit, Antiquum, à parte Hominis per Peccatum, & à parte Dei per Vitium omnium vi Divinae Justitiae peccatori ex eo Negatum, Novisque Foederis substitutionem, argumento loci Hebr. VIII. 13. Quae Antiquatio uti non est extendenda ad manentem semper Naturalem Praeceptorum Obligationem, cum Armianis, ... neque ad abrogatam Conditionem Plenae Obedientiae, quae in Foedere Gratiae exigitur à Sponsore, & sic manet, ... Ita ab altera parte verè est Perpetua. (à Marek, Lat. ed. 293/4).

Vertaling (bewerking): Dit Verbond Gots met Adam is geenszins Eeuwich of Langduurich geweest, maar seer ras Verbrooken, eerst van des menschen kant door de Sonde, en daar naa ook van Gots zijde door het rechtveerdich weigeren

hij het met Vos eens is, moet een andere constructie zoeken; maar die constructie moet dan niet die van Prof. Hepp in deze brochure zijn (geen rechtlijnigheid), doch die van Vos en van ons zelf, die geen enkele gehoorzaamheidspraestatie van het verbond hebben willen losmaken en in de gehoorzaamheid den intensiteitsgraad overal gelijk nemen, omdat God er is! Want dat de oude gereformeerden de rechtlijnigheid hebben beleeden, dat blijkt reeds uit hun gehaspel met den dekalog: op Sinai bekend gemaakt, afgekondigd in de dagen van het genadeverbond (Wollebius ⁷⁾), een compendium gevende van de eischen van het werkverbond, en zelfs zijn naam gevende aan het werkverbond (dat soms natuurlijk, soms ook nog sinaitisch heette).

Veel van die constructies verwerpen wij allen; maar laat ons datgene waarin ze 'tallemaal eens zijn bewaren: de door Prof. Hepp bestreden rechtlijnigheid.

K. S.

van Leeven uit kracht van dit Verbond, en door het oprechten van een nieuw Verbond der Genade in des selfs plaats, volgens Pauli woort Hebr. VIII:13.... Ondertusschen mach men deze Verbreekinge van dit Verbond niet uittrekken; of tot de Natuurlijke Verbintenisse tot de Gebooden, die altijd blijft, of tot den eisch van Volle Gehoorzaamheit tot bekoominge van Saaligheit, welk in het Genaden-Verbond ten laaste van de Borge komt en alsoo ook blijft.... Voorts is de Vernietiginge van dit Werk-verbond met den mensche... bestendich....

7) III. Hiervan is de werkende oorsaack in 't gemeen de Heylige Drie-eenigheit, maar bysonderlick Christus Godt en Mensch, die Engel des Verbonds. (blz. 170.)

IV. De stoffe van het Verbond der genade zijn de wederzijds over-een-komingen van beyde de partijen, Godt ende de mensch. Godt belooft, dat hy onse Godt sal zijn in Christo onsen Heere. De mensch belooft wederom een gehoorzaamheit van gelooven ende leven.

V. 't Fatsoen bestaat in de onderlinge verbintenisse, nochtans alsoo, datse een ongelijck opzicht op den anderen hebben: want Gots beloftenisse ende verbintenisse is uyt loutere genade, maar des menschen, van rechts-wegen schuldigh. (171.)

X. Het Oude Testament is 't Verbond der genade, 't welck bedient is geweest ten tijde als Christus noch gesonden soude worden.

XI. Daar is drierley fatsoen geweest van dese bedieningh. Het eerste van Adam tot Abraham (vervolgens van Abraham tot Mozes, en daarna van Mozes tot Christus). (172.)

Soo dwalende dan die even-gelijke verscheidenheden stellen tusschen het Oude ende Nieuwe Testament, tusschen het Verbond der werken ende der genade, tusschen de Wet ende het Evangelium; want het is beyden een Testament ofte Verbond der genade, ende in beyde wordt de Wet ende het Evangelium gedreven. (173.)

Joannes Wollebius, Kort Begryp v. d. Chr. Godts-Geleert-heydt. Vertaalt, en dese derde druck maarder oversien door Mr W. L., Amsterdam, 1664 (I, cap. 21) (Lat. editie 1655).

Vragen in verband met de quaestie der „algemeene genade”¹⁾. (L)

Ik wil ten aanzien van deze quaestie thans slechts vragen stellen en uwe aandacht op onderdeelen dezer quaestie vestigen. Het is mij niet te doen om het vraagstuk van de „algemeene genade” of „gemeene gratie” nu au fond en in vollen omvang te behandelen, en eene oplossing er van u voor te leggen. Zoals ik ook op de Synode van het vorig jaar te Amsterdam uitgesproken heb, meen ik, dat het probleem van de „algemeene genade” tot die punten behoort, welke eerst dieper doordenken en breder bespreking noodig hebben, vóór een voldoende helder geloofsinzicht er eene recht geformuleerde kerkelijke uitspraak over geven kan.

Maar enkele vragen betreffende deze quaestie zullen

1) Lezing, gehouden op eene Reünistenvergadering van het Studenten-corps F. Q. L. te Zwolle, 25 November 1937.

Maria, uit welke geboren is Jezus, gezegd Christus”. Niet als alle anderen voor hem wijst Jozef een zoon aan als drager der messiaansche rechten, maar hij wordt als vader aangewezen, hem wordt een zoon toegewezen; den Zoon van God, tevens zoon van Maria.

Dat vraagt natuurlijk om een verklaring.

En die geeft de schrijver in het tweede deel van Matth. 1 in vs 18—25.

Jezus Christus niet geboren door den wil des mans, maar door den wil des Vaders. Waarom op deze manier?

Om als Middelaar te kunnen optreden, als tweede Adam; niet beladen met erfschuld; maar om als Davids Heer deel te hebben aan Davids erfen. Zoo alleen kan Hij als Middelaar het verband tusschen den Vader en Diens volk herstellen.

Wanneer wij nu een gedeelte van dit geslachtsregister nader willen bespreken, dan doen wij dat om een bepaalde zijde van Christus' Middelaarschap te belichten.

Jezus zal de „vrouw” des Vaders verlossen. Ge weet hoe de Schrift telkens God teekent als de Man van Israël. Die klaagt en toont over de echtbreuk en afval van Zijn vrouw. Nu, dan triumfeert in Jezus Christus de genadeheerschappij des Heeren in Davids Huis.

Want de echtbreuk van vader David wordt verzoend. (vs 6)

De echtscheiding van een zoon Davids wordt verhinderd.

Het echtverbond door den Heere Davids wordt hersteld.

I. De echtbreuk van vader David verzoend.

Twee koningen worden hier aan elkaar verbonden door een vrouw.

Die in de gansche Schrift bekend zal blijven staan als de vrouw van Uria. Dat werpt een

we tevoren wel moeten, en nu ook mogen, stellen en overwegen.

•

Wanneer God terstond, toen de mensch in het Paradijs gevallen was, den vloek over deze zonde in vollen omvang uitgevoerd had, zouden Adam en Eva op dat zelfde oogenblik naar ziel en lichaam verzonken zijn in het eeuwige verderf, in de hel.

Van eenigerlei genieting zou dan nooit meer sprake voor hen kunnen zijn, zoomin stoffelijke als geestelijke.

Eene menscheid had dan niet uit hen geboren kunnen worden. De menschenwereld, zooals wij die nu kennen, zoude dan niet hebben bestaan. Allerlei goederen en geneugten, die de onderscheiden menschen, hoe wel in verschillende mate en vorm, nu mogen smaken, zouden dan voor hen niet verkrijgbaar geweest zijn, reeds daarom, dat zij dan voor immer eene menscheijke existentie ontbeerd hadden.

God heeft echter niet aldus gehandeld.

Hij heeft niet terstond den vloek over Adam en Eva en de wereld laten doorwerken in volle kracht, toen onze eerste voorouders tegen Hem opstonden en van Hem afvielen.

Hij heeft hen gespaard en nog honderden van jaren op aarde gedragen, hen met vielerlei goederen voorzien, hen oorsprong doen worden van het gansche menschengeslacht van miljoenen en honderdtallen van miljoenen personen in toenemenden getale de eeuwen door. Hij heeft het aardrijk en de gansche wereld hen doen dienen met vruchten, lucht, licht, warmte, en zooveel meer, tot levensonderhoud en levensvernieniging en bescherming.

Wel werden Adam en Eva getuchtigd, ook door de schepping rondom hen. Het aardrijk werd vervloekt om hunnentwil. Doornen en distelen bracht het voort. In het zweet zijns aanschijns moest Adam zijn brood eten. Tot Eva zeide God: Ik zal zeer vernienigvuldigen uwe smart, Gen. 3:16.

Maar de helse verdoemenis werd hun toen, en eeuwen daarna, nog gespaard. En naar wij gelooven, zijn zij om Christus' wil daarvan ook geheel vrij gesteld. Op aarde is het honderden van jaren een ook nog wel aangenaam en genotvol leven voor hen geweest, geheel anders dan wanneer zij op het eigen oogenblik van hunnen zondeval door Gods vloek waren weggeslingerd in den afgrond des eeuwigen verderfs.

En op dat sparen Gods van Adam en Eva rust het bestaan van de geheele menscheid. Aller menschen behoort en geniet op aarde is slechts mogelijk geworden door dat sparen Gods, en rust in zoover daarop.

Waarom heeft God Adam en Eva toen gespaard, en waarom heeft Hij aldus aan de overige menscheid gelegenheid gegeven geboren te kunnen worden, en zoovele goederen te genieten?

Had Adam zich dat waardig gemaakt, of Eva, of die nog niet eens geboren miljoenen talen menschenkinderen?

Daaraan kan zelfs geen denken zijn.

Integendeel.

Adam en Eva hadden juist verdiend volkomen verdeld te worden.

En van geen der nog niet geboren en nog eenigerlei goede praestatie kunnen voortkomen.

Dat Goddelijk sparen rust dus niet op iets goeds van 's menschen kant.

De reden van dat sparen is alleen aan Gods kant te zoeken.

Mogen we hier nu spreken van genade?

donkere schaduw over deze twee grooten van Israël. Want groot was toch David; groot in zijn snelle opkomst aan het hof van Saul; groot in het dulden van diens ongenade; groot in zijn wachten op 's Heeren tijd, dat hij den troon bezetten zou over 's Heeren volk. En als koning was hij groot in het beoorlogen van de vijanden. Zijn naam was wijd en zijd gevreesd. Een koning, die zijn volk een glorievolle toekomst voorspelde. Sterk in het bedwingen van de vijanden. Maar zwak in het bedwingen van zijn hartstochten!

En dan Salomo, Symbool van Israëls heerlijkheid.

Geen rechtvaardiger rechter dan hij. Geen, die met meer wijsheid was vervuld dan hij. Wilt ge een koning zien — zooals menschen graag een koning zien, wijs, rechtvaardig, rijk — zie naar Jeruzalem, waar deze zoon van David regeert.

Maar — deze beide gróóte koningen blijven aan elkaar verbonden door een vrouw — de vrouw van Uria. Het is een droeve herinnering voor alle Joden, het is het nog voor alle menschen, wanneer wij lezen hoe hier echtbreuk officieel geregistreerd wordt in het geslachtsregister van den Zoon Davids, onzen Heiland. En zoo herinnert ons de Schrift aan een zeer droeve geschiedenis. Zij vraagt ons te bedenken of David wel de koning kan zijn, die zijn volk tot God kan brengen? Of David nu heusch het ideaal was van een theocratische vorst? En ons antwoord moet zijn: Neen! Want de koning moet Gods volk dienen, moet de rechten van zijn onderdanen eerbiedigen en handhaven.

Maar zie dan hoe deze theocratische koning zich als een oostersche tyran ontpopt. Hoe hij ruw ingrijpt in de rechten van zijn volk en zich vergrijpt aan de vrouw van een zijner getrouwste knechten, aan de vrouw van Uria. Zoo deed een ambtsdrager des Heeren. Wat een gruwelijke overtreding met Bathseba. Laat zij zelf zooveel schuld hebben als zij heeft, het is van David een schande-

Is dat g geboren we door allen tientallen eersten tijd

Het antv van het be

Wanneer door den i

zeer zeker geen mens

ring, of oo gelden. Ni

goeds. Zelf heid, misti

ting van (hoewel de

op 's Heer volkomen

zondeval (God ons s

Maar sh alleen de

Denken duivelen.

Zij hebt verloren. (

voor hen

Zij gaan r

ring, in (en 20:10

probleem worden. 2

eind der

huiveren

duivelen t

uitwerpen in den afg

zij dus als

waarin zi

zwijnen v

lot, dan i

dragen. 2

zijn nog r

mededuiw

grijpt her

aan, als i

strafplaat

Dat uit

wordt alle

satan, of

en duizer

val tot a

Waarom

Hebben

Is er l

althans

gedachte

wending

hetzij in

Gods c

Heilige s

voor de t

Wanne

weggeslo

konde ve

blijkt hij

lijk mac

tot zich

onder se

Uria!

hoorend

mogelijk

POPULAIR-WETEN: SCHAPPELIJKE SCHEISEN

„Jezus Christus, de vrouw des Vaders verlossend”.

Het evangelie naar Mattheüs begint met dat wonderlijk aandoende geslachtsregister. En wij vragen ons af waartoe ter wereld het toch dient. Het dient om de koningsrechten van den Heiland vast te leggen. Want al mogen dan de menschen van tegenwoordig meer naar macht dan naar recht vragen, in de Kerk van Christus rusten alle zaligheden en rechten op het recht van den Koning der Kerk.

Wanneer dan Mattheüs zijn evangelie gaat schrijven voor Joden en Jodenchristenen, dat evangelie over den Koning Israëls, dan zal hij toch eerst op de vraag moeten antwoorden: „Waaruit blijkt toch, dat Jezus van Nazareth recht heeft op den koningsstitel? Want al Zijn krachten en prestaties, al Zijn wonderen en woorden, hebben ons niets te zeggen, wanneer Hij niet rechten bezit om alzo op te treden?” Deze rechtsvraag beheerscht ons geheele leven.

Maar nog iets anders laat dit merkwaardige geslachtsregister ons zien. Het verhaalt ons hoe Jezus Christus in het vleesch gekomen is; n.l. ontvangen van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria. In het eerste deel van Matth. 1 (vs 1—17) laat de schrijver zien, dat Jezus, de Zoon van David, toch wel van den Heiligen Geest ontvangen moest worden. Eentonig klinkt het refrein: „Hij gewon, gewon, gewon”. Maar dan komt er een onderbreking. Bij Jozef leest ge niet: „En hij gewon Jezus”. Maar er staat dit te lezen: „Jacob gewon Jozef, den man van